IDA-TALLINNA KESKHAIGLA

AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Ravi 18, 10138 Tallinn
Rg-kood 10822068
Tel 666 1900
E-post info@itk.ee
www.itk.ee

Rinnapiima loovutamine

Infomaterjali eesmärk on anda teavet doonorrinnapiima vajalikkuse, rinnapiima loovutajale esitatavate nõuete, rinnapiima loovutamise tingimuste ja protseduuri kohta.

Rinnapiim kui parim toit vastsündinule

Eri riikides on umbes 5–8% vastsündinutest haiged ning vajavad haiglaravi ja meditsiinilist järelevalvet. Selliste laste tervise ning arengu seisukohalt on rinnapiimal ja doonorrinnapiimal imiku piimasegudega võrreldes palju eeliseid. Rinnapiim on unikaalne ja vastab lapse vajadustele. Kõikide vastsündinute esmane toit on oma ema rinnapiim. Kui seda ei ole piisavalt, siis on parim alternatiiv doonorite rinnapiim.

Enneaegsete ja haigete ajaliste vastsündinute suukaudse toitmisega tuleb alustada esimeste elutundide jooksul. Selleks ajaks ei ole tihtipeale emal rinnapiima veel piisavas koguses tekkinud. Lisaks ei suuda haiged vastsündinud ise aktiivselt rinda imeda, mis stimuleeriks ema rinnapiima teket. Peale selle on muidki põhjuseid, miks mõned emad ei saa oma last imetada.

Meie eesmärk neonatoloogia osakonnas on pakkuda neile lastele parimat alternatiivi – kasutada teiste emade loovutatud rinnapiima. Meil on emapiimapank, mis vahendab doonorrinnapiima vastsündinutele, kes seda vajavad.

Doonorrinnapiima kogused on piiratud, seega peame tegema valiku. Eelistatult anname loovutatud rinnapiima kõige väiksematele enneaegselt sündinud lastele.

Rinnapiima loovutamine

Rinnapiima loovutamine on vabatahtlik ning selle eest tasu ei maksta. Doonorrinnapiima ettevalmistamise ja kasutamisega ei taotleta rahalist kasu.

Rinnapiima loovutajaks võivad olla kõik täisealised terved emad, kes on sünnitanud vähem kui kuus kuud tagasi. Rinnapiima loovutamine ei kujuta ohtu ema tervisele.

Enne rinnapiima loovutamist teavitatakse Teid doonorlust puudutavatest asjaoludest. Rinnapiima loovutamiseks on vaja allkirjastada nõusoleku vorm ja täita terviseankeet. Teil on õigus enda nõusolek kuni rinnapiima loovutamiseni tagasi võtta. Teid küsitletakse tervisekäitumise ja haiguste suhtes ning Teilt võetakse vereanalüüs, et määrata haigustekitajad (inimese immuunpuudulikkuse viirus ehk HIV, inimese T-lümfotsüüdi retroviirus ehk HTLV, B- ja C-hepatiit, süüfilis, tsütomegaloviirus ehk CMV). Vajaduse korral täpsustatakse ka muid terviseankeedist tulenevaid asjaolusid.

Analüüside tulemustest teavitatakse Teid tervishoiutöötaja ja Teie omavahelise kokkuleppe alusel. Oma terviseandmeid võite vaadata ka Terviseportaalis aadressil https://www.terviseportaal.ee/. Juhul kui uuringute tulemusena ilmneb riskitegureid kinnitav leid või meditsiiniline vastunäidustus doonorluseks, teavitatakse Teid sellest ja vajaduse korral rinnapiimadoonorlus peatatakse.

Kui emapiimapanga arst on uuringu, terviseankeedi ja küsitluse põhjal tunnistanud Teid rinnapiima loovutamise jaoks sobivaks, saate endale doonorikoodi. Teile selgitatakse, kuidas rinnapiima kogutakse, ning kirjeldatakse hügieenireegleid, mida peate järgima. Teil on võimalus laenutada emapiimapangast elektriline või käsirinnapump.

Kui jätkate rinnapiima loovutamist emapiimapangale rohkem kui kolm kuud pärast esmaste analüüside andmist, korratakse haigustekitajate uuringut.

Millistel juhtudel Te ei sobi rinnapiima loovutajaks?

- Te suitsetate ja/või kasutate nikotiinipreparaate (nikotiininätsud, -plaastrid, põsktubakas).
- Te tarvitate sageli alkoholi.
- Te tarvitate või olete kunagi tarvitanud narkootilisi aineid.
- Teile on tehtud vere- või verekomponentide ülekandeid viimase 12 kuu jooksul.
- Teile on siiratud kudesid või elundeid viimase 12 kuu jooksul.
- Teid on tätoveeritud või Teie keha on augustatud viimase 12 kuu jooksul.
- Te olete taimetoitlane (vajalik konsulteerimine emapiimapanga arstiga).
- Teil on viimase 12 kuu jooksul olnud seksuaalpartner, kellel on või võib esineda HIV, HTLV või hepatiidi viiruskandlus või kes on süstinud narkootilisi aineid.
- Te olete kroonilise infektsiooni – HIV, HTLV, B- ja /või C-hepatiidi, malaaria, tuberkuloosi – kandja.
- Teil on viimase viie aasta jooksul ravitud vähkkasvajat.

Rinnapiima loovutamise ajutine peatamine

Rinnapiima kvaliteeti mõjutavad erinevad haigusseisundid ning tarvitatavad ravimid ja preparaadid.

Emapiimapanka tuleb teavitada ja ajutiselt rinnapiima kogumine peatada järgmistel juhtudel:

- ägeda haigestumise ja kõigi ägedate infektsioonide korral, sealhulgas äge mastiit ja rinnanibude seeninfektsioonid;
- latentse viirusinfektsiooni ägenemisel ülakeha piirkonnas (HSV ehk lihtherpeseviirus, VZV ehk*varicella-zoster*-viirus ehk vöötohatis);
- vaktsineerimisel elusvaktsiiniga (leetrite, punetiste, mumpsi vastu) ja vaktsineerimisel tuulerõugete, gripi, rotaviirus- või poliovaktsiiniga;
- perekonnaliikmete nakatumisel tuulerõugetesse.

Alkoholi tarbimisel võib rinnapiima kogumist alustada 12 tundi pärast alkoholi tarvitamist.

Emapiimapanka tuleb teavitada kõikidest ravimitest, looduslikest valmististest, vitamiinidest, homöopaatilistest preparaatidest ja ravimtaimedest, mida kasutate. Mõnel juhul võib osutuda vajalikuks peatada ajutiselt rinnapiima loovutamine.

Kui rinnapiima loovutamine on ajutiselt peatatud, siis otsustab emapiimapanga arst, millal Te võite rinnapiima kogumist uuesti alustada..

Hügieenireeglid

Et vältida piima saastumist bakteritega, on vaja täpselt järgida hügieenireegleid. Pidage meeles, et rinnapiima väljapumpamisel ja rinnapumba kasutamisel peavad Teie käed olema alati eelnevalt puhtaks pestud.

- Peske käed korralikult vee ja seebiga ning kuivatage puhta rätikuga.
- Peske rinnanibud ja seda ümbritsev piirkond pehme pesukäsnaga, mis on soojas vees märjaks tehtud. Ärge kasutage lõhnastatud pesuvahendit!

Pumpamine

Rinnapiim peab olema välja pumbatud rinnapumba abil. Me ei võta vastu rinnast ise välja tilkunud piima.

- Pumbake rinnapiima umbes kuus korda päevas (ideaalsel juhul kaheksa korda päevas) korraga 20 minutit.
- Pumpamise ajal võite masseerida rindu.
- Võimaluse korral hoidke pumpamise ajal oma laps enda lähedal.
- Ärge lisage väljapumbatud rinnapiima sisse teisest rinnast välja tilkunud piima.
- Rinnapiim pumbake välja spetsiaalsetesse plastkottidesse, mille saate emapiimapangast.
- Täitke kott ainult kolme neljandiku ulatuses rinnapiimaga, kuna külmutamisel piim paisub.
- Ühe ööpäeva jooksul väljapumbatud rinnapiima võib enne sügavkülmikusse panemist segada.
- Sulgege kott korrektselt.
- Kirjutage kotile Teile antud doonorikood ning rinnapiima väljapumpamise kuupäev.
- Asetage kott sügavkülmikusse (–18 ^{o}C).

Rinnapumba puhastamine

- Iga kord pärast rinnapiima pumpamist loputage pumba osad üle sooja veega, et eemalda piimajäägid.
- Peske rinnapumba osad sooja veega, võite lisada pisut pesuvahendit.
- Loputage hoolikalt.
- Pange rinnapumba osad puhtale rätikule kuivama.
- Rinnapiimaga kokku puutunud pumbaosi keetke üks kord päevas 3 minutit ning pange seejärel puhtale rätikule kuivama.

Rinnapiima transport

Palume rinnapiima tuua Aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla naistekliiniku registratuuri (Ravi tn 18) RB-korpuse 0-korrusele kord nädalas või kord kahe nädala jooksul. Rinnapiim peab olema transporditud puhtas ja külmas konteineris. Oluline on, et emapiimapanka saabuks rinnapiim külmununa ning et kõigil kottidel oleksid kirjas doonorikood ja väljapumpamise kuupäev.

Mis saab Teie loovutatud rinnapiimast emapiimapangas?

Emapiimapanka toodud rinnapiimast tehakse mikrobioloogiline ehk bakterite kasvu analüüs. Seejärel rinnapiim sulatatakse, kodeeritakse ning määratakse selle toiteväärtus. Rinnapiim pastöriseeritakse (kuumtöödeldakse) 30 minuti jooksul 62,5 °C juures. Pärast pastöriseerimist pannakse rinnapiim säilitamise eesmärgil sügavkülmikusse.

Kui rinnapiima mikrobioloogilised analüüsid ei vasta esitatud nõuetele, arutatakse Teiega hügieeniaspekte ja rinnapiima käitlemist. Seejärel võetakse uus mikrobioloogiline proov järgmisest loovutatavast rinnapiimast.

Rinnapiimadoonorluse käigus kogutavad andmed ning nende töötlemise tingimused

Rinnapiimadoonorina on Teil õigus oma andmete konfidentsiaalsusele. Loovutatud rinnapiim kodeeritakse, seetõttu ei ole kõrvalistel isikutel võimalik Teie isikut teada saada.

Seoses rinnapiimadoonorlusega kogub Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla Teie isiku- ja terviseandmeid. Teil on igal ajal õigus tutvuda nende andmetega ning nõuda nendes paranduste tegemist. Kõiki Teie kohta rinnapiima loovutamise ajal kogutud andmeid, sealhulgas muid terviseandmeid, hoitakse konfidentsiaalsena.

Tervishoiuteenuse osutamist tõendavate andmete säilitustähtajad tulenevad seadusest. Aktsiaseltsi Ida-Tallinna Keskhaigla andmekaitsetingimused on leitavad https://www.itk.ee/haiglast/avalikud-dokumendid/andmekaitse. Vastavalt rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seadusele on haiglal kohustus säilitada rakkude, kudede ja elundite jälgitavuse tagamiseks vajalikke dokumente 30 aastat ning ohutust ja kvaliteeti kajastavaid dokumente kümme aastat pärast rakkude, kudede või elundite kliinilist kasutamist või hävitamist.

Juhul kui Te soovite hakata doonoriks, peate olema nõus esitama ja andma haiglale õiguse küsida teistelt tervishoiuteenuse osutajatelt Teie terviseseisundi kohta andmeid, mis on vajalikud rinnapiimadoonorluseks.

Kogutud isikuandmeid töödeldakse vastavalt isikuandmete kaitse seadusele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88) ning neid võib avaldada ainult hankijale, käitlejale, siirdajale ja isikule, kellele need on vajalikud tema seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks.

Kui Teil on siiras soov olla rinnapiima loovutaja, siis võtke ühendust emapiimapangaga aadressil **emapiimapank [at] itk.ee**, et saaksime Teiega kohtumise aja kokku leppida.

ITK805

Kinnitatud Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla ravikvaliteedi komisjoni 09.04.2025 otsusega (protokoll nr 7-25)